

здібностей та можливостей оволодіння нею. Слід підкреслити, що керуючись саме своїми інтересами, здібностями та цінностями людина формує певний еталон, який в подальшому є стимулом її формування та вдосконалення.

Список використаних джерел :

1. Волков Б.С. Психология юности и молодости. Учебник для вузов. – М.: Трикта, 2006. – 256 с.
2. Роша А.Н. Профессиональная ориентация и профессиональный отбор в органах внутренних дел. Учебное пособие. – М.: Изд-во Акад. МВД СССР, 1989. – 237 с.
3. Волковицкий Г.А. Мотивация военно-профессионального самосовершенствования. – М.: Изд-во Атлас, 1994. – 73 с.

Поліщак Н.І.

аспірант,

*Львівський державний університет внутрішніх справ
Міністерства внутрішніх справ України*

ЩОДО ПИТАННЯ НОРМАТИВНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТИТУТУ СУДОВИХ ВИТРАТ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ЗА КПК ЗАРУБІЖНИХ ДЕРЖАВ

На сьогоднішній день наша держава, як повноправний член світового співтовариства послідовно запроваджує в дію міжнародно-правові акти, а це в свою чергу вимагає приведення національного кримінального процесуального законодавства у відповідність до загальноновизнаних міжнародних норм, що в свою чергу потребує вирішення багатьох правових проблем і завдань. Власне, це стосується і вдосконалення інституту судових витрат у кримінальному провадженні.

Отже, пропонується розглянути питання регулювання інституту судових витрат у кримінальному процесуальному законодавстві інших держав. Так, наприклад, в КПК Російської Федерації питання судових витрат регулюється статтями 131-132, де вказано на те, що саме відноситься до судових витрат, а також зазначається порядок їх стягнення. Так, до судових витрат КПК цієї держави відносить ті витрати, які пов'язані із кримінальним провадженням і які компенсуються за рахунок коштів федерального бюджету або коштів учасників кримінального провадження, зокрема: 1) суми, які виплачуються потерпілому, свідку, їх законним представникам,

експерту, спеціалісту, перекладачу, понятим, а також адвокату, який брав участь у справі за призначенням; 2) суми, які виплачуються потерпілому на компенсацію витрат, пов'язаних із виплатою нагороди представнику потерпілого; 3) суми, які виплачуються працюючим та таким, що мають постійну заробітну плату потерпілому, свідку, їх законним представникам, понятим (як компенсація неотриманої ними заробітної плати в той час, коли вони були викликані та залучені як поняті); 4) суми, які виплачуються потерпілому, свідку, їх законним представникам, понятим, які не мають постійної заробітної плати у разі, якщо їх відволікають від звичайних занять; 5) винагорода, яка виплачується експерту, перекладачу, спеціалісту за виконання ними своїх обов'язків в ході кримінального провадження, за винятком тих випадків, коли ці обов'язки ними виконуються в порядку службового завдання; 6) суми, які виплачуються адвокату за надання юридичної допомоги у випадку участі такого адвоката за призначенням; 7) суми, які витрачені на демонтаж, зберігання, пересилку та перевезення речових доказів тощо; 8) суми, витрачені на проведення судової експертизи в експертних установах; 9) щомісячна державна допомога в розмірі прожиткового мінімуму працездатного населення, яке виплачується обвинуваченому, який тимчасово відсторонений від посади тощо.

Власне ці суми виплачуються за постановою дізнавача, слідчого, прокурора або судді, або за рішенням суду. Порядок та розміри компенсації судових витрат встановлює Правительство Російської Федерації, як вищий федеральний орган, який здійснює виконавчу владу, за винятком витрат, пов'язаних із виплатою щомісячної допомоги обвинуваченому та потерпілому на компенсацію витрат на представника.

Щодо порядку стягнення витрат, то вони стягуються або з засуджених осіб або за рахунок коштів федерального бюджету. Так, суд вправі стягнути з засудженого процесуальні витрати, за винятком сум, які виплачуються перекладачеві та захиснику. Окрім того, процесуальні витрати можуть стягуватись також із тих засуджених, які звільняються від покарання. Варто зазначити, що у тих провадженнях, де засудженими виступають неповнолітні особи, суд покладає обов'язок відшкодувати витрати на їх законних представників.

Якщо особа за вироком суду, буде визнана виправданою, у такому випадку процесуальні витрати компенсуються за рахунок коштів федерального бюджету. Також у випадку виправдання засудженого у справах приватного обвинувачення, суд може повністю або частково стягнути такі витрати з особи, за заявою якої було розпочато таке кримінальне провадження. Тоді, як у випадку, коли відбувається примирення між сторонами, процесуальні витрати стягуються з цих сторін пропорційно.

Щодо витрат на перекладача, то вони стягуються із коштів федерального бюджету. Також із федерального бюджету компенсуються витрати у випадку, якщо підозрюваний або обвинувачений заявив про відмову від захисника, але відмова була відхилена і захисник був призначений. Також процесуальні витрати компенсуються за рахунок коштів федерального бюджету і у випадку, якщо особа, з якої повинні бути стягнуті такі витрати є матеріально незабезпеченою. Також суд може повністю або частково звільнити засудженого від виплати витрат, якщо це може вплинути на матеріальне становище осіб, які знаходяться на утриманні засудженого. Якщо у справі проходять декілька обвинувачених осіб, то суд визначає розмір процесуальних витрат кожного з них, виходячи із ступеня вини, а також їх матеріального становища [1].

Дещо по іншому регулює питання процесуальних витрат в кримінальному провадженні КПК Республіки Білорусь. Так, окрім передбачених у КПК Російської Федерації, процесуальні витрати також складаються із суми, яка виплачується особам, які сприяють у проведенні слідства за понесені ними витрати, а також суми, яка потрачена у зв'язку із розшуком обвинуваченого, який переховується від органів досудового розслідування та суду [2].

Кримінальний процесуальний закон Республіки Молдова, судові витрати визначає як понесені відповідно до закону витрати для забезпечення нормального ходу кримінального провадження (ст. 227). Так, згідно цього Закону, судові витрати включають в себе суми: 1) які виплачуються свідкам, потерпілим, їх представникам, експертам, спеціалістам, перекладачам, процесуальним асистентам; 2) які витрачені на зберігання, транспортування та дослідження доказів; 3) ті, які підлягають виплаті за юридичну допомогу, яка гарантується державою; 4) які витрачені на компенсацію вартості речей, які були знищені або зіпсовані при проведенні експертизи або з'ясування обставин справи; 5) витрачені на здійснення процесуальних дій у кримінальному провадженні.

Щодо відшкодування витрат, які понесені учасниками кримінального провадження, то за кошти державного бюджету підлягають відшкодуванню наступні витрати, понесені свідками, потерпілими, цивільним позивачем, процесуальними асистентами, перекладачами, експертами, спеціалістами, законними представниками потерпілого, цивільного позивача (ст. 228): 1) витрати, пов'язані із явкою за викликом до органу досудового розслідування або суду; 2) витрати, пов'язані із поселенням; 3) середній заробіток на весь період їх участі в кримінальному провадженні; 4) витрати на ремонт предметів, які були пошкоджені в результаті їх використання в процесуальних діях на вимогу органу досудового розслідування та суду. Якщо засуджений

помер до набрання вищою законної сили, судові витрати не можуть бути стягнуті з його спадкоємців. Якщо засуджений є неповнолітнім, то судові витрати стягуються з його батьків або опікунів у разі, якщо будуть виявлені серйозні недоліки у виконанні їх обов'язків по відношенню до такого неповнолітнього [3].

Згідно КПК Німеччини питання судових витрат регулюється Розділом II. Зокрема зазначається, що кожне судове рішення повинне містити вказівку на те, хто буде відшкодовувати судові витрати. До витрат, КПК Німеччини окрім тих, які зустрічаємо в інших кримінальних процесуальних законах, також відносить і витрати, які виникають при підготовці публічного обвинувачення прокурором. Розмір витрат встановлюється судом за клопотанням учасника провадження. Також цікавою є норма про те, що якщо в стадії попереднього судового провадження виноситься виправдувальний вирок, відхиляється клопотання про відкриття нового судового провадження, судові витрати стягуються з державного бюджету [4].

Питання судових витрат у КПК Азербайджанської Республіки регулюється положеннями статей 197-198. Так, до судових витрат згідно цього Закону, відносяться також і суми, які виплачуються як компенсація потерпілому за шкоду від вчиненого кримінального провипорухення [6].

Список використаних джерел:

1. Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации от 18 декабря 2001 г.: [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.consultant.ru>
2. Уголовно-процессуальный кодекс Республики Беларусь от 16 июля 1999 г.: [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://pravo.by>
3. Codul de procedură penală al Republicii Moldova, nr.122-XV din 14 martie 2003: [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://lex.justice.md>
4. Уголовно-процессуальный кодекс Федеративной Республики Германия: [Електронний ресурс] – Режим доступу : [http://pravo.org.ua/files/_\(1\).pdf](http://pravo.org.ua/files/_(1).pdf)
5. Уголовно-процессуальный кодекс Азербайджанской Республики от 14 июля 2000 года: [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.az.spinform.ru>